

The Needs of Medical Education Development for Medical Teachers in Thailand

Pirawan Noosen*, Suwannee Rangkrut**

*Education Department, Division of Medical Education, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok, Thailand, ** Education Department, Bangkok Yai District Office, Bangkok, Thailand.

Siriraj Medical Bulletin 2021;14(4): 13-20

Abstract

Objective: To assess development needs in medical education of medical lecturers in Thailand

Methods: A quantitative research was conducted through questionnaires, with 246 Thai medical lecturers. Frequency, percentage and standard deviation (SD) were applied, to analyze data in the research.

Results: Within the course of 5 years as medical lecturers, more than half of the female subjects, 61.4%, aged between 36 and 45 years, had less than 5-year experience in class lecture, scarcely ever attended face-to-face medical trainings and/or seminars provided by their institutions. Prevalence of development needs in medical education and medical education technology were at a high level: Mean = 4.05, SD = 0.86 and Mean = 4.17, S.D. = 0.60, respectively.

Conclusion: Medical education technology was the highest, while educational quality assurance was the least in demand of Thai medical lecturers. An in depth investigation presented that lecturers preferred either workshop or face-to-face motivating skill training organized by internal or external organizations. The sailable duration of the training must not exceed two days.

Keywords: medical education; improvement of knowledge and medical lecturer

Correspondence to: Pirawan Noosen

Email: pirawan.teng@gmail.com

Received: 23 February 2021

Revised: 20 March 2021

Accepted: 7 April 2021

<http://dx.doi.org/10.33192/smb.v14i4.246921>

ความต้องการพัฒนาความรู้ด้าน แพทยศาสตรศึกษาสำหรับอาจารย์ แพทย์ในประเทศไทย

พิราวรรณ หยุเสน*, สุวรรณิ แรงครุท**

*ฝ่ายการศึกษา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร, **ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์ในประเทศไทย

วิธีการศึกษา: เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์แพทย์ในประเทศไทย จำนวน 246 คน วิเคราะห์ผลด้วยความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา: พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาจารย์แพทย์ เพศหญิง (61.4%) สังกัดโรงเรียนแพทย์ มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีประสบการณ์ด้านการสอนน้อยกว่า 5 ปี ซึ่งในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เคยเข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับแพทยศาสตรศึกษา เพียง 1 – 2 ครั้ง โดยเข้าร่วมอบรมผ่านการบรรยายแบบ face to face ที่จัดโดยสถาบันและหน่วยงาน ซึ่งในภาพรวมมีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับแพทยศาสตรศึกษาอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.05, S.D. = 0.86) และมีความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุด (Mean = 4.17, S.D. = 0.60)

สรุป: อาจารย์แพทย์ในประเทศไทยมีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับแพทยศาสตรศึกษาใน ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุดและมีความต้องการพัฒนาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาจารย์ต้องการพัฒนาการสอนทักษะการสร้างแรงจูงใจมากที่สุด โดยอาจารย์มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้วยการเรียนบรรยายและ workshop แบบ face to face ที่จัดโดยสถาบันต้นสังกัดและสถาบันอื่นๆ ซึ่งระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้คือ 2 วัน

คำสำคัญ: แพทยศาสตรศึกษา; พัฒนาการความรู้; อาจารย์แพทย์

ที่มาและความสำคัญ

ทรัพยากรมนุษย์ นับว่ามีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรมากที่สุด กล่าวคือองค์กรจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกในองค์กร¹ คน นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคน โดยการทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถและทักษะ ในการทำงาน²

การพัฒนาอาจารย์เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารงานบุคคลที่มีความสำคัญและจำเป็นมากในองค์กรเพราะกระบวนการนี้มีส่วนช่วยปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานที่ปรารถนาจะได้รับความก้าวหน้าสำหรับอาจารย์แพทย์ผู้ซึ่งต้องการพัฒนาความรู้ทั้งด้านวิชาชีพแพทย์และด้านวิชาชีพครู หรือความรู้ทางด้านแพทยศาสตรศึกษานั้น โดยการเพิ่มพูนความรู้ สามารถทำได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม การประชุมวิชาการ การศึกษาต่อ เป็นต้น ขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการพัฒนา คือการวางแผน ซึ่งจะต้องกำหนดขอบเขตและรูปแบบ ให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของอาจารย์ให้มากที่สุด

และในปี 2552 ได้มีศึกษาความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลไปแล้วนั้น³

ด้วยพันธกิจของศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ฝ่ายการศึกษา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ มีความรู้ความสามารถ ทั้งด้านวิชาการ ด้านการเรียนการสอน และการทำวิจัยการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้บริการความรู้ด้านการศึกษาสำหรับแพทย์และบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพทั้งภายในและภายนอกคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล โดยขับเคลื่อนแผนการทำงานผ่านการจัดการอบรมในหลักสูตรต่างๆ ทั้งนี้ ในสภาพการณ์ของสังคมที่ความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตลอด จึงจำเป็นที่ต้องทราบถึงความต้องการในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ของบุคคลเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการอบรมของศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ให้สอดคล้องกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ผู้วิจัยในฐานะของบุคลากรของศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล จึงสนใจศึกษาความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์ในประเทศไทย โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่สำคัญที่อาจารย์ในโรงเรียนแพทย์ต้องการมีความรู้ความเข้าใจ และต้องการพัฒนาความรู้ทางด้านแพทยศาสตรศึกษาใน 6 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวิจัยการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการอบรมและรูปแบบวิธีการพัฒนาอาจารย์แพทย์ทางด้านแพทยศาสตรศึกษาของศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์ในประเทศไทย 6 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวิจัยการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์ในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ อาจารย์แพทย์ในโรงเรียนแพทย์ อาจารย์แพทย์ในศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกและโรงพยาบาลอื่นๆ ในประเทศไทย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 246 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro

Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 246 คน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกัน อัตราการตอบกลับ (response rate) ประมาณร้อยละ 20 เพื่อทดแทนการไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามเพิ่ม เป็นจำนวน 1,230 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การสอน หน่วยงาน/สังกัด วิธีการพัฒนาความรู้ รูปแบบการเรียนที่ต้องการ ระยะเวลาที่เหมาะสม และ จำนวนการเข้าร่วมอบรม เพื่อพัฒนาตนเอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์ในประเทศไทย โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 และในแต่ละด้าน ดังนี้ (1) ด้านการสอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 (2) ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 (3) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 (4) ด้านการวิจัยการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 (5) ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และ (6) ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง มีความต้องการเข้าร่วมอบรมด้านแพทยศาสตรฯ ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง มีความต้องการเข้าร่วมอบรมด้านแพทยศาสตรฯ ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง มีความต้องการเข้าร่วมอบรมด้านแพทยศาสตรฯ ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง มีความต้องการเข้าร่วมอบรมด้านแพทยศาสตรฯ ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง มีความต้องการเข้าร่วมอบรมด้านแพทยศาสตรฯ ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ข้อพิจารณาทางด้านจริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาทางจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล (COA no. Si 113/2019)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 246 คน ซึ่งเป็นอาจารย์แพทย์ในประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	95	38.6
	หญิง	151	61.4
อายุ	25 – 35 ปี	89	36.2
	36 – 45 ปี	96	39.0
	46 – 55 ปี	45	18.3
	56 – 65 ปี	16	6.5
ประสบการณ์การสอน	น้อยกว่า 5 ปี	120	48.8
	6 – 10 ปี	65	26.4
	11 – 15 ปี	33	13.4
	16 – 20 ปี	7	2.8
	มากกว่า 20 ปี	21	8.5
หน่วยงาน/ สังกัด	โรงเรียนแพทย์	100	40.7
	ศูนย์แพทย์ศาสตรศึกษาชั้นคลินิก	83	33.7
	โรงพยาบาลอื่นๆ	63	25.6
วิธีการพัฒนาความรู้ด้าน แพทยศาสตรศึกษา	เข้าร่วม Workshop ที่สถาบัน/หน่วยงานจัดให้	111	45.1
	เข้าร่วมอบรม/ Workshop กับสถาบันอื่น	103	41.9
	ศึกษา/ ค้นคว้าด้วยตัวเอง	29	11.8
	อื่น ๆ	3	1.2
รูปแบบการเรียนรู้ที่ต้องการ ความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษา	การเรียนบรรยายแบบ Face to Face	105	42.7
	การเรียนบทเรียนออนไลน์ e-learning	85	34.6
	การเรียนผ่าน VDO Conference	10	4.1
	การอบรมนอกสถานที่	46	18.7
ระยะเวลาที่เหมาะสมกับการ เรียนรู้	½ วัน	40	16.3
	1 วัน	50	20.3
	2 วัน	115	46.7
	มากกว่า 2 วัน	41	16.7

ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาเคยเข้า ร่วมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้าน แพทยศาสตรศึกษา	1 – 2 ครั้ง	122	49.6
	3 – 5 ครั้ง	52	21.1
	มากกว่า 5 ครั้ง	30	12.2
	ไม่เคย	42	17.1

จากตารางที่ 1 พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.4) อายุระหว่าง 36 – 45 ปี (ร้อยละ 39.0) มีประสบการณ์การสอน นักศึกษาแพทย์/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ/แพทย์ประจำบ้าน น้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 48.8) เป็นอาจารย์สังกัดโรงเรียนแพทย์ (ร้อยละ 40.7) โดย อาจารย์มีวิธีในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาด้วยการเข้าร่วม workshop ที่สถาบัน/หน่วยงานจัดให้ (ร้อยละ 45.1) ซึ่งรูปแบบการเรียน ที่ต้องการคือ การเรียนบรรยายแบบ Face to Face (ร้อยละ 42.7) โดย คิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสมกับการเรียนรู้คือ 2 วัน (ร้อยละ 46.7) โดย ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาอาจารย์เคยเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้าน แพทยศาสตรศึกษา 1 – 2 ครั้ง (ร้อยละ 49.6)

ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษา

ความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษา ในภาพรวม อาจารย์มีความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทย

ศาสตรศึกษาอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.05, S.D. = 0.86) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1. ด้านการสอน อาจารย์มีความต้องการ การสอนทักษะการสร้างแรงจูงใจ มากที่สุด (Mean = 4.33, S.D. = 0.78) 2. ด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์มีความต้องการ พัฒนาการแปลผลข้อสอบ MCQ, MEQ, OSCE มากที่สุด (Mean = 4.24, S.D. = 0.80) 3. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอาจารย์มี ความต้องการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มากที่สุด (Mean = 4.00, S.D. = 0.00) 4. ด้านการวิจัยการศึกษา อาจารย์ มีความต้องการพัฒนาการเขียนงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์ มากที่สุด (Mean = 4.13, S.D. = 0.86) 5. ด้านการพัฒนาหลักสูตรอาจารย์ มีความต้องการพัฒนาหลักสูตรโดยผู้เรียนมีส่วนร่วม (Student engagement) มากที่สุด (Mean = 4.10, S.D. = 0.74) 6. ด้าน เทคโนโลยีการศึกษา อาจารย์มีความต้องการพัฒนาการจัดเตรียมสื่อ อย่างมีประสิทธิภาพ มากที่สุด (Mean = 4.23, S.D. = 0.74) ดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาในหัวข้อต่างๆ

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ด้านการสอน		
1.1 การสอนทักษะการสร้างแรงจูงใจ	4.33	0.78
1.2 การสอนสะท้อนคิด (Reflection skill)	4.28	0.85
1.3 การสอนแบบให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	4.27	0.82
1.4 การสอนให้คำปรึกษาและบทบาทของครูแพทย์	4.26	0.79
1.5 บทบาทของ Facilitator (Role of Facilitator)	4.26	0.81
1.6 การบรรยายที่มีประสิทธิภาพ (Effective Lecture)	4.25	0.77
1.7 การสอนแบบผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active learning)	4.24	0.78
1.8 ทักษะการนำเสนออย่างมืออาชีพ (Presentation Skill)	4.23	0.81
1.9 การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน (Transformative education)	4.22	0.82
1.10 การสอนทักษะการติดต่อสื่อสาร (Teaching communication skills)	4.14	0.85
1.11 การสอนทักษะการตั้งคำถาม (Questioning techniques)	4.14	0.82

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1.ด้านการสอน		
1.12 การเรียนรู้เป็นทีม (Team based learning)	4.13	0.76
1.13 การสอนเป็นกลุ่มย่อย (Small group teaching)	4.09	0.81
1.14 เกมเพื่อการเรียนรู้ (Game – based teaching)	4.06	0.86
1.15 การสอนด้านจริยธรรม (Teaching ethics)	4.04	0.91
1.16 การสอนอย่างรวดเร็ว (Teaching on the run)	4.04	0.79
1.17 ห้องเรียนกลับทาง (Flipped classroom)	4.02	0.81
1.18 แบบจำลองการสอนทางคลินิก (Simulation)	4.00	0.96
1.19 การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project – based learning)	3.96	0.88
1.20 การสอนข้างเตียงผู้ป่วย (Bedside teaching)	3.94	0.98
1.21 การจัดการทางคลินิกเบื้องต้น(Introduction to Clinical Management)	3.93	0.97
1.22 การพัฒนาผู้สอนด้านบุคลิกภาพ (Teacher Personality Development)	3.77	0.98
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.61
2.ด้านการวัดและประเมินผล		
2.1 การแปลผลข้อสอบ MCQ, MEQ, OSCE	4.24	0.80
2.2 การพัฒนาข้อสอบอัตนัยประเภทบรรยาย Constructed Response Questions (CRQ)	4.16	0.84
2.3 หลักการออกข้อสอบ Modified-essay questions (MEQ)	4.13	0.81
2.4 หลักการออกข้อสอบปรนัย Multiple-choice questions (MCQ)	4.13	0.86
2.5 การประเมินผล Formative and summative	4.12	0.84
2.6 หลักการออกข้อสอบ Objective Structured Clinical Examination (OSCE)	4.11	0.94
2.7 วิธีการจัดการคลังข้อสอบ/ โปรแกรมคลังข้อสอบ	4.09	0.86
2.8 การประเมินจากสถานที่ ปฏิบัติงาน (Workplace - based assessment)	3.99	0.89
2.9 การจัดสอบ Objective Structured Clinical Examination (OSCE)	3.96	1.00
2.10 การจัดสอบ Multiple-choice questions(MCQ)	3.93	0.95
2.11 การประเมินผลข้างเตียง (Bedside evaluation)	3.91	1.00
2.12 การจัดสอบ Long case examination	3.83	1.03
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	0.75
3.ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา		
3.1 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.00	0.00
3.2 การจัดทำ WFME : World Federation For Medical Education	3.91	0.89
3.3 การจัดทำ EdPEx Education Criteria for Performance Excellence	3.80	0.87
3.4 การจัดทำ AUN-QA : ASEAN University Network-Quality Assurance	3.67	0.94
ค่าเฉลี่ยรวม	3.85	0.60

4. ด้านการวิจัยการศึกษา

4.1	การเขียนงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์	4.13	0.86
4.2	สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษา	4.11	0.89
4.3	การสร้างแบบสอบถามการวิจัยการศึกษา	4.05	0.86
4.4	การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยการศึกษา	4.05	0.89
4.5	ความรู้พื้นฐานวิจัยเชิงคุณภาพ	4.02	0.79
4.6	การนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบอื่นๆ	4.02	0.86
4.7	สถิติขั้นสูงที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษา	3.96	0.95
4.8	ความรู้พื้นฐานวิจัยเชิงปริมาณ	3.94	0.87
ค่าเฉลี่ยรวม		3.94	0.72

6. ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

6.1	การจัดเตรียมสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ	4.23	0.74
6.2	การใช้ Google App for education	4.22	0.73
6.3	การจัดทำสื่อการสอนพื้นฐานในศตวรรษที่ 21	4.18	0.74
6.4	การจัดทำสื่อการสอนขั้นสูง (Advance in creating Apps for Education)	4.17	0.78
6.5	การสร้าง Info graphic	4.16	0.78
6.6	การสร้างห้องเรียนดิจิทัล (Digital Classroom)	4.13	0.81
6.7	การสร้าง e-learning โดยใช้ Moodle	4.12	0.79
6.8	การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI (Computer-assisted instruction)	4.11	0.75
ค่าเฉลี่ยรวม		4.17	0.60

อภิปรายผล

การพัฒนาตนเองของอาจารย์แพทย์ในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมบูรณ์ สงวนญาติ⁵ ที่ได้ให้ข้อสรุปแนวโน้มทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำสื่อออนไลน์ บทเรียนออนไลน์ โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ รวมถึงช่วยในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไม่จำกัดและต่อเนื่อง และสามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส covid - 19 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้จัดโครงการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการใช้งาน ระบบ moodle หรือการจัดห้องเรียนออนไลน์ virtual classroom จากการจัดกิจกรรมที่ผ่านมาอาจารย์แพทย์ และเจ้าหน้าที่ภายในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เข้าร่วมอบรมเป็นจำนวนมาก

และมีบุคลากรจากภายนอกคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลให้ความสนใจโครงการอบรมดังกล่าวเช่นกัน ทำให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยความต้องการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์รองลงมาคือ ด้านการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 แสดงให้เห็นว่าอาจารย์แพทย์ยังคงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาการสอนนอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการ และอาจารย์แพทย์ยังมีความต้องการที่จะพัฒนาด้านการสอน non-technical skill ไม่ว่าจะเป็น การสอนทักษะการสร้างแรงจูงใจ การสอนแบบให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) การสอนสะท้อนคิด (reflection) เป็นต้น ซึ่งต่างจากการศึกษาของ เชิดศักดิ์ ไอรณรัตน์³ เมื่อปี 2552 ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ในตอนนั้นอาจารย์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการสอน แบบการตั้งคำถามมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาความรู้ในช่วง 2.50 - 3.00 ซึ่งต่างจากกับปัจจุบันอาจารย์มีความต้องการพัฒนาสูงถึง 3.50 - 4.50

ส่วนความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 จากข้อมูลในแบบสอบถามพบว่าอาจารย์แพทย์ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนแพทย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ มีเจ้าหน้าที่สนับสนุนจำนวนมาก ซึ่งในส่วนของประกันคุณภาพการศึกษาอาจจะมีเจ้าหน้าที่ช่วยสนับสนุนในด้านนี้เป็นพิเศษ อาจารย์จึงมีความสนใจในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่นๆ

งานวิจัยนี้แม้จะได้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ทางแพทยศาสตรศึกษาให้อาจารย์ทั้งภายในและภายนอกคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลก็ตาม การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรู้ทางแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์ อาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น งบประมาณจากหน่วยงาน ระยะเวลาการอบรม สถานที่จัดอบรม เป็นต้น ทางหน่วยงานจะพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สนใจเข้าร่วมให้มากที่สุดต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมให้กับผู้สนใจได้ เช่น หลักสูตรหรือหัวข้อที่มีความต้องการมาก รูปแบบการจัดกิจกรรม และระยะเวลาที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไปงานวิจัย

อาจจะมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของอาจารย์แพทย์ ครั้งต่อไปอยากศึกษาข้อมูลแบบเชิงลึก เช่น งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของแต่ละหน่วยงาน เพื่อจะได้ทราบว่า หลักสูตรหรือกิจกรรมที่จะจัด เหมาะสมกับคนกลุ่มใด จะได้ประชาสัมพันธ์ไปถึงหน่วยงานที่สนใจ อย่างทั่วถึงต่อไป

สรุป

อาจารย์แพทย์ในประเทศไทยมีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับแพทยศาสตรศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.05, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุด (Mean = 4.17, S.D. = 0.60) และมีความต้องการพัฒนาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด (Mean = 3.94, S.D. = 0.72) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาจารย์ต้องการพัฒนา การสอนทักษะการสร้างแรงจูงใจ (ด้านการสอน) มากที่สุด (Mean = 4.33, S.D. = 0.78) และอาจารย์ต้องการพัฒนา การพัฒนาผู้สอนด้านบุคลิกภาพ เช่น การแต่งกาย การใช้ท่าทางวาจา อิริยาบถ (ด้านการสอน) และหลักสูตรหลังปริญญาในการสนับสนุนการเรียนของแพทย์ประจำบ้าน (ด้านการพัฒนาหลักสูตร) น้อยที่สุด (Mean = 3.77, S.D. = 0.98) และ (Mean = 3.77, S.D. = 1.06) ตามลำดับ โดยอาจารย์มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้วยการเรียนบรรยายและ workshop แบบ face to face ที่จัดโดยสถาบันต้นสังกัดและสถาบันอื่นๆ ซึ่งระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้คือ 2 วัน

เอกสารอ้างอิง

1. Drucker, F.P. Managing oneself. Harvard Business Review 1999; 14(2): 65-74.
2. เรียม ศรีทอง. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร: เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น; 2542.
3. เชิดศักดิ์ ไอรณรัตน์, สุชีรา วิบูลย์สุข. ความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาของอาจารย์แพทย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. เวชบัณฑิตศิริราช 2552;2:68-78.
4. ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด; 2553.
5. สมบูรณ์ สงวนญาติ. เทคโนโลยีทางการศึกษา. [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 30 มิ.ย. 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/a/dt.ac.th/edtech301/neuxha-thekhnoloji-kar-suksa/khwam-sakhay-khxng-thekhnoloji-kar-suksa>